

Hannover, der udmærket viser ham som menneske, som kunsthistoriker og som museumsmand.

Erindringerne fængsler og er historisk værdifulde i tre henseender. Først er dette tilfældet på grund af det billede, de tegner af københavnsk-jødisk familieliv i 19. århundrede, dernæst gives der et – noget maliciøst – bidrag til belysning af kunstneruddannelsen i efterromantikens år, og endelig får videnskabshistorien sit gennem belysningen af kunsthistoriens stade og vilkår i Europa og Danmark på den tid, hvor Hannover indledte sit forfatterskab. Trods erindringerens knaphed virker de givende ved forfatterens evne til præcis karakterisering og sans for at vælge den illustrerende detalje. Bogen er forsynet med gode illustrationer.

Vagn Dybdahl

Johannes Frandsen: Sundhedsvæsenet 1927–1961. Oplevelser og Erfaringer. (Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, København 1963). 226 s.

Johannes Frandsen: Dr. Frandsens erindringer. (Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, København 1966). 255 s.

Begge bøger er erindringsbøger. Den første koncentrerer sig om forfatterens embedsvirksomhed i de 34 år, han var chef for sundhedsstyrelsen. Den sidste er en levnedsskildring, der beretter om slægt, hjem, uddannelse og virksomhed uden for og inden for embedet som medicinaldirektør, det sidste med en del gentagelser fra den første bog.

Embedsmænds memoirer kan gøre historikeren bekendt med begivenheder og sammenhænge, som helt eller delvis dølger sig bag de administrative akter. Dr. Frandsen yder i så

henseende mange bidrag til det danske sundhedsvæsenets historie. Men det er næsten udelukkende de lyse sider og de – unægtelig talrige – positive resultater, vi hører om. Der hentydes ofte til modstand og vanskeligheder, men hvori de bestod, får vi ikke meget at vide om. En uddybning af styrelsens lidt spændte forhold til lægeforeningen savnes.

Bøgerne tegner et selvportræt af noget specifikt dansk: en grundtvigsk medicinaldirektør. Arbejdet for sygehusreform, bekæmpelse af tuberkulose og spædbørnsdødeligheden m. v. skildres som folkeligt vækkelsesarbejde. At vække de lokale folkevalgte organers interesse for sundhedsvæsenets udvikling var et ledende princip i forfatterens embedsgering.

Dr. Frandsen bragte dynamik ind i sundhedsstyrelsen, der havde levet et stille liv siden dr. Muus' afskedigelse i 1911. Det lykkedes ham at gøre styrelsen til det centrale faglige organ for offentlige sundhedsanliggender uden at gennemføre nogen egentlig centralisering af sundhedsvæsenets administration.

Dr. Frandsen er venstremand og blev udnævnt af venstreministeren dr. Rubow. Derfor gøres der nøje rede for omstændighederne ved udnævnelsen. Navnlig lægger forfatteren vægt på, at han, uanset at ministeren var læge, forlangte, at der blev indhentet en sagkyndig erklæring fra de øvrige medlemmer af sundhedsstyrelsen – han var selv næstformand. Han kan dog ikke dy sig for at referere gamle Pinstrups opfattelse af sagen. Da dr. Frandsen havde ordnet et spørgsmål af interesse for andelsmejerierne på en måde, der mishagede Pinstrup, udbrød denne rasende: »Og nu troede vi, at vi havde fået en god mand på den plads!«

Niels Petersen